

BIZALOM

Havonta kétszer megjelenő szemle,

a világ folyásáról és az ember alkotásairól.

2. szám.

III. évfolyam.

1932 január 15

Felhívás

az összes fegyintézeti lelkészekhez.

Azt hiszem, mi börtönügyi lelkészek kivétel nélkül érezzük, hogy a máskor is olyan súlyos és felelősségteljes munkánkban a mai időkben egy olyan sajnálatra méltó körülmény jelentkezik, mely valósággal megdöbbentí sokszor az embert. Ma a visszaeső bűnözők jórésze azzal a panasszal jön, hogy a szabadéletben nem kapott állást, nem volt munkája és ezért volt kénytelen visszatesni. Tagadhatatlan, hogy ez az állítás sok esetben csak üres kifogás, tény azonban az is, hogy nagyon sok visszaeséshez hozzájárul az elhelyezkedés nehézsége.

Nem lehetne ezen segíteni? Németországban egy ú. n. Baráti Ház alakult, melynek célja magába fogadni mindazokat a szabadult egyéneket, akiknek nincsen otthonuk, egyébként azonban azzal a komoly törekvéssel mennek ki a szabad életbe, hogy tisztességes munkájukból rendszeresen megéljenek. Nem lehetne Magyarországon is hasonló intézményt létesíteni?

Megjegyzem, hogy a mi intézetünk rabjainak jórésze egy havi keresetükről hajlandók lemondani ezen intézmény javára. Lehetne talán felhívást intézni a többi fegyházak lakóihoz is, talán ők is hasonló lelkesedéssel karolnák fel az ügyet, amely hiszen elsősorban őket érinti legközelebről.

Kérem lelkész társaimat, szíveskedjenek ezirányban kérdést intézni a fegyencekhez; én gondolom, ha ez a mozgalom az ő körükből indul ki, úgy a külvilág sem fog elzárkózni attól, hogy őket anyagiakban is támogassa.

Szíves válaszukat a Bizalom útján, vagy levél útján várva, maradtam

Sopron-Kőhida, 1932 január hó.

kartársi szíves üdvözléssel:

Kiss Ferenc
ev. lelkész.

Két sorsközösségben élő nemzet.

(Bulgária és Magyarország.)

Nincs még egy nemzet Európában, amely annyi hasonlatosságot tudna felmutatni Magyarországgal sorsában, életében és célkitűzéseiben, mint Bulgária.

A bulgár nép az elmúlt félszázadban három ízben hozott roppant nagy véráldozatot függetlenségének és önálló életének kivívására. Legutóbb a világháborúban is, elsősorban azért nyúlt a fegyverhez, hogy a 3,000,000 lelket számláló, idegen uralom alatt elnyomásban selymő fajtestvéreit végleg a bulgár államközösséghez csatolhassa. A macedóniai, dobrudzsai és tráciai bulgárok a neully-i béke értelmében azonban továbbra is a megaláztatás keserű kenyerét kénytelenek enni. A kegyetlen békeparancs azonban még tovább ment és Bulgária független egységet alkotó területéből újabb részeket is hasított le, kb. 14.000 négyzetkilométer nagyságban és kuncul dobta oda a győzők szolgáinak, a szerbeknek és a görögöknek. A bulgár nép fájdalmát és megaláztatását úgy tudjuk csak elképzelni, ha elgondoljuk, hogy Csonka-Magyarországot még egy újabb csonkítás érné: pl a szerbek birtokba vennék a még megmaradt Bácskát és Baranyát.

A bulgárok a Balkán-félsziget legnagyobb szorgalmú és tehetségű népe, amely önálló állami életében a fejlődésnek és a civilizáció békés munkájának számos dícséretre méltó tanujelét és bizonyosságát szolgáltatva az elmúlt 50 év alatt, miért is sohasem fog tudni beletörődni jelenlegi sorsába, épügy, mint a magyar nép.

A magyarok elrabolt felvidékének, Délvidékének és Erdélyének megfelelően a bulgárok sajtó-sebei, Macedónia, Trácia, Dobrudzsa, az elszakított 3,000,000 bulgárral, akik az általuk lakott területeken a világháború kitörésekor mindenütt abszolút többségben voltak az uralkodó faj felett. Természetes tehát, hogy a bulgár nép utolsó csepp véréig fog küzdeni övének felszabadításáért.

A berlini kongresszus, a balkánháború és a világháború hiábavaló áldozatai ellenére is, roppant szívósággal és energiával jelentkezik a bulgár nép a világ előtt természetes jogainak érvényesítése érdekében. A békerrevízió mellett kifejtett erejük egy lendülettel halad a magyarokéval s ez a mozgalom minden békés eszközt megragad igazságának diadaláért. 1931 májusában egész Európa felügyelt, amikor az elnyomott és a békeszerződések által porig alázott népek sorában a magyar és bulgár nép teljes egyöntetűséggel és impozáns formában követelte az új és igazságos békét.

A közös sorscsapások mellett azonban az életérdek közössége is egymás mellé állítja a két agrárfoglalkozású népet. A bulgár nép évtizedek óta nagy előszeretettel figyeli és tanulmányozza az agrár Magyarország értékes vívmányait, amit odahaza meghonosít és sokszor tanítómesterét felülmúló tökéletességig fokoz. Mi magyarok mindig őszinte barátsággal és rokonszenvvel kísértük az élni akaró és élni tudó, szorgalmas bulgár nép törekvéseit.

Az életérdek közösségének erős szálai kötik össze a magyar és bulgár népet és ennek köszönhető, hogy Bulgáriában is a legnagyobb előzékenység és szeretet fogadja mindig a magyarokat, nemcsak akkor, ha hoznak, de amikor visznek is magukkal valamit. Ezen a téren mindkét népre nagy feladatok várnak és remélhető, hogy a viszonyok javulásával azok meg is fognak valósulni.

Kétségtelen, hogy Európa ma válaszüton van. A nagy fordulat: a békerrevízió, a békeszerződések megváltoztatása, amely elé az egész világ oly szívszorongva tekint, ha a jobb belátást és az igazság diadalát hozza, bizonyos, hogy a magyar és a bulgár népre egyaránt nagy munka vár az elkövetkezendő új Európa békés életének biztosítása terén.

A két nagy jövőt ígérő, tehetséges és szorgalmas nép itt, a Nyugat és a Kelet kapujában örök elhivatottsággal bír. A magyarok a Dunamedencében, a bulgárok pedig a Balkán-félszigeten az egyedül elhivatottak arra, hogy kioltásák Európa egyik legnagyobb, állandóan lapangó tűzfészekét. Amint a magyarok számbelileg, de kultúrában is, történelmileg igazolt legnagyobb népe a Dunamedencének, éppen úgy a bulgárok a Balkán-félszigetnek. A jövő útja tehát csakis a két nép megerősödését, erőinek egyesítését, a békés munkát és a fejlődést jelentheti, s ezzel adva van egy új Európa békés életének egyedül járható útja. Ha a fordulat, amelyet rövid időn belül várunk, ennek a gondolatnak a jegyében fog megszületni, akkor Európa meg van mentve a végpusztulástól.*

Bulgária fővárosa: Szófia egyik legrégebbi városa a Balkán-félszigetnek. Alapítása a trákok idejébe nyúlik vissza. Gyors fejlődését meleg ásványvízforrásai, valamint a macedón és a konstantinápolyi fő útvonalak kereszteződésénél való fekvése biztosította, melyek közül az első út Macedóniát az Adria tengerrel és a Dunával, a második pedig Nyugat-Európát Konstantinápolyval kötötte össze. A történelem folyamán előállott számtalan uralmi változás ellenére ma is áll Szófia, a több mint 2000 éves város.

Szófia 550 méter magasan fekszik a tenger felett. Mérsékelt hegyi éghajlatú város, mely termékeny, bő nedvességű és könnyen művelhető síkságon terül el. A természet gazdagon felruházta szépségeivel, amennyiben egyik oldalról a 2400 méter magas Vitosa hegy, a másik

oldalról a Stara Planina (Óhegy), a Balkán-hegylánc nyúlványa övezik számos alacsonyabb dombbal, amelyekről már láthatók a Riló és a Ruj hegységek fenséges csúcsai. A város közvetlen környékén nagy erdő-sítés folyik, mely a Vitosa hegy oldalára is kiterjed, ahol a turisták máris számos turistaházat építettek. A közeljövőben nemcsak a Vitosa hegy, de valamennyi Szófia környékén fekvő kiránduló hely jó utakkal fog-nak egybekapcsolódni a fővárossal.

Szófiában van az ország mindkét egyeteme, a hét fakultással rendelkező állami- és a szabad-egyetem, az előbbi külön fakultásokként magában foglalja a Zene-akadémiát és a Szépművészeti Akadémiát is. A tanintézetek mellett itt van a tudományos intézmények egész sora, a bolgár Tudományos Akadémia, a bolgár Archeológia Intézet, a macedón Tudományos Intézet, stb. Szófiában vannak az orvosok ügyvédek, bírák, tanárok stb. országos szövetségeinek központja. A bolgár Népkönyvtár 15.000 kötet eredeti bolgár kiadványt, 25.000 kötet bolgár nyelvű duplumot, 4428 kötetből álló keleti gyűjteményt és 1110 ószláv kéziratot foglal magában.

Szófia mint ipari város erősen fejlődik, mivel bőven rendelkezik a fejlődéshez szükséges alapfeltételekkel. Szófia gyáripára főleg a kőbányászat, a fémipar, a textil-, bőr-, vegyi-, fa-, élelmiszer és a dohányipar területeit öleli fel. A behozatal és kivitel terén Szófia az első helyen áll az egész országban. A nagy forgalom és a hitelélet lebonyolításra szolgáló pénzügyintézetek és főleg a szövetkezeti alapon álló bankok európai szépségű épületei nagyban emelik a főváros képét.

Kisebbségei: Szófia lakosainak száma a balkánháború és a világháború után nagyon megnövekedett a megszállott** bulgár területekről beözönlő menekültekkel. Ez a folyamat még ma sem szűnt meg, mert Tráciából Macedóniából, Dobrudzából és Bulgáriából ma is állandóan érkeznek menekültek. Emiatt Szófiában nagy lakáshiány állott elő, amelyet egyrészt a város, másrészt pedig a szövetkezetek szüntettek meg olyképpen, hogy egész sor új házat építettek a fővárosban az általa kiosztott hosszulejártú törlesztéses telkekre. Bulgária a kisebbségi kérdést nyelvi és vallási tekintetben egyaránt mindig igazságosan kezelte és ennek köszönhető, hogy jelenleg Szófiában saját iskolái és templomaik vannak a görögöknek, románoknak, zsidóknak, muzulmánoknak, franciáknak, olaszoknak, németeknek, stb. Ebben a tekintetben nemcsak a balkánállamok, de az évszázados kultúrával rendelkező nyugati nemzetek is példát vehetnének a bulgároktól.

Szófia fürdői: Szófiát a természet annyi kincsel és szépséggel halmozta el, hogy minden lehetősége megvan arra, hogy Európa egyik legnagyobb nyaraló helye legyen. Természeti fekvésénél fogva Európa fővárosainak elsősorában áll. Kellemes és egészséges helyi klímája, változatos környéke és általában jó geográfiai helyzete a Balkán-félsziget turisztikájának főhelyévé avatják. Modern, európai nivójú és minden komforttal rendelkező szállodái, a legkényesebb európai is képesek kielégíteni. Nagy előnyére válnak a fővárosnak gyógy-ásványfürdői. Legértékesebb fürdője a főváros központjában emelkedik, bizanci stílusban, parkkal övezve a legmodernebb gyógyfürdő berendezéssel. Vize kénas ásványokat tartalmaz, mindemellett tisztán átlátszó, minden mellékiz nétküli, élvezetre is alkalmas. Hőfoka 47-5 C., rádióaktivitása 3-6. A gyógyfürdővel kapcsolatban felállított vízgyógy-intézet páratlanul áll az egész Balkán-

*Mult számunkban közöltük a bulgár rózsá-olaj előállításának leírását, folytatásképp most Bulgária fővárosát ismertetjük.

**A világháborúban Bulgária szövetségünk volt s a békeszerződések őt is, — mint bennünket — megcsönkítetták.

félszigeten tökéletes és sokoldalú gyógyberendezésével. Közvetlen Szófia környékény egész sora a gyógy- és üdülőhelyeknek, ilyenek: Banki-, Knyazsevo-, Gornabana-, Pancserevo stb. Ezek a fürdőhelyek ma már nemcsak a bulgároknak, de a külföldieknek is kedvenc üdülőhelyei lettek. Ez főleg annak köszönhető, hogy Szófia és környéke tökéletes egészségügyi szolgálattal rendelkezik, amely teljesen kiküszöbölte a Balkánon általában gyakran előforduló fertőző betegségeket.

Szófia fejlődése: Szófia ma Bulgáriának legnagyobb vasúti gócpontja és ha Görögország felé irányuló egyenes vonalú vasút építése befejeződik, akkor az egész Balkán-félszigetnek legnagyobb vasúti központja lesz. A város európai méretű, szép utakkal, tökéletes víz- és csatornahálózattal rendelkezik. A főváros vizét a Vitosa-hegy 1720—1800 méter magasan fekvő víz-, illetve hógyűjtő medencéi szolgáltatják. Hatalmas elektromos centrálé látja el a főváros világítását és a kiépített közúti villamoshálózat szükségletét. Parkok és szépen felépített, 10.000 személyt befogadó sportépületek szolgálnak az üdülés és a sport céljaira a főváros lakosságának. Középületei, templomai, színházai, gyors és pontos postája és tűzörsége, sok európaikat bámulatba ejtenek.

A főváros állandó és gyorsütemű fejlődésének bizonyága a jelenleg épülő Riló-i hatalmas vízvezeték és modern vágóhid, melyek a Balkán-félsziget legnagyobb szabású építkezései. Ugyancsak most épül a nagy gázgyár és a város periferiái számára számos népfürdő. A nagyszabású építkezések ellenére is rendezni tudta a főváros háború előtti külföldi kölcsöneit, úgy, hogy a legközelebbi jövőben a köz- és magánépítkezések egész sora várható a fővárosban.

Alig van Európában város, amely ilyen rövid idő alatt (felszabadulása után félszázaddal), akkora előrehaladást mutasson fel, mint Bulgária fővárosa. 1877-ben, amikor Bulgária felszabadult, Szófia 2 négyzetkilométer területen fektült, 3106 épülettel és kb. 17.000 lakossal. Az első népszámlálás, mely 1880 dec. 31-én történt, már 22.501 lakost mutat fel. 1881 óta Szófia gyorsan növekedett és ma 250.000 lakost és 24.000 épületet számlál, területe pedig 26 négyzetkilométert foglal el. A jövő történésze nem mulaszthatja el feljegyezni, hogy Szófia kulturális és gazdasági fejlődésében szinte gigantikus haladást mutat és ma már az első sorban foglal helyet Közép Kelet-Európa fővárosai között.

MAGYAR KIRÁLYLEÁNY RÁCORSZÁGBAN.

Irt: *Vargha Gyula*.*

Budavártól messze, árván,
Sirdogál a szép királylány;
Öreg Uros, férje atyja,
Kemény szóval korholgatja:

„Itt minálunk, Rácországban,
Menyemasszony, más világ van;
Nincsenek itt cifra termek,
Renyhe szolgálak nem hevernek.

Nem táncolunk itt éjfélig,
Nem is alszunk késő délig;
Korán túlköl itt a pásztor,
S nyáj kitödul minden háztól.

*Vargha Gyula, nemrég elhunyt jeles költőnk verseiben irta meg a magyar királyok történetének sok eseményét.

Nem parancsol itt a szoknya,
Vigyázzon a bárányokra.
Előveszi guzsalykáját,
Teregeti selyem nyáját.

Ballag, ballag nyájam után,
Fonogatja gyapjú ruhám.
Ez a törvény, menyemasszony
Ha nem úgy lesz, megharagszom.“

Szép királylány friss hajnalra
Pásztor túlkét sirva hallja;
Fogja gyapjas guzsalykáját,
Teregeti véle nyáját.

Teregeti selyem nyáját,
Harmat éri a szoknyáját,
Mezők hideg harmatába,
Vörösödik fehér lába.

Erdőn kakuk őt gúnyolja,
És a gyapjú, amint fonja,
Könnytől ázik guzsalykáján,
Sirdogál a bús királylány:

„Apám, apám, király apám,
Hatalmas úr fényes Budán,
Mért is adtál idegenbe,
Ebbe a farkasverembe.

Ifjú férjem dali legény,
De mikor oly gyáva szegény,
Morcos apja egyre szidja,
Hogy' álljon meg, azt se tudja.

Az meg, a vén veszedelem,
Még azt mondják, fejedelem,
Fejedelem, fő-fővajda,
Pedig csak oly vad rác fajta.

Bocskorsziját maga fűzi,
Kecske húsát maga főzi,
Farkas bőrét maga nyúzza,
Bortól csurgós a bajusza.

Szűz Mária, Krisztus anyja,
Ne hagyj engem egymagamra,
Sóhajtasom, óh, te halld meg,
Árva szívem vigasztald meg...“

Hát az ágon im egyszerre,
Búgni kezd egy páros gerle,
S kezét nyalni jó egy bárány...
Mosolyog a bús királylány.

Felfedezők és feltalálók sorsa.

Az embernek földi uralmát fáradságos munkával kell kivívnia, szellemi erejével kell a természet erőt leküzdeni és a maga szolgálatába kényszeríteni. Ebben a szakadatlan küzdelemben nincs megállás s az emberi találékonyság napról-napra újabb és újabb találmányokkal gyarapítja a haladásért vívott örökös küzdelem fegyvertárát. Különös, hogy az emberek többsége mégis legtöbbször ellenséges érzéssel fogad minden újabb találmányt, azok útjába nehézségeket gördít, mert természet-

hez tartozik a megszokott fogalmakhoz és életviszonyokhoz való ragaszkodás.

A föld forgását Pithagoras, a görögök legnagyobb tudósa már Krisztus előtt hat évszázaddal tanította, de Plató és Arisztoteles kétségbevonta tanítását, pedig mindkettő nagy tudományú bölcsész volt. Ptolomeusz, a világ első földrajztudósa, még tovább ment, és Krisztus után 140-ben azt egyenesen nevetségesnek mondta. Az olasz Galileit, a pisai egyetem híres tanárát, 1633-ban csaknem máglyára küldték, mert azt merete hirdetni, hogy a föld nemcsak a nap körül, de saját tengelye körül is forog. Elfogták és ünnepélyes esküvel kellett megtagadnia mindazt, amit erről a kérdéstről írt. Az akkor már törődött, hetven éves ember megvakult, de még így is tovább dolgozott s halála előtt egy évvel gondolta ki az ingának az órával való összekapcsolását, az ingaórát. Jutalma az volt, hogy nem engedték meg abba a templomba való eltemetését, ahol pihenni kívánt. Még 1806-ban is akadt tudós: Mercier, a francia akadémia tagja, aki vitatta e föld forgását és erről írt könyvében nevetségessé akarta tenni a tételt, amikor azt mondta, hogy lehetetlen a földnek úgy forognia a tengelye körül, mint a kappannak a nyárson.

Copernicus csillagász (1473—1543) 36 éven át dolgozott világrendszerének kiépítésén és csak bizalmas barátjaival merete közölni annak alapvonalait. Még akkor is merészség volt azt hirdetni, hogy a föld és a többi bolygók a nap körül mint középpont körül forognak amit ma már minden elemista tud.

Az 1440. és 1450. esztendőik között fedezték fel azt a csodálatos mesterséget, amelyet Gutenberg János mainzi polgárnak tulajdonítanak, hogy egyes betűk összerakásával egész könyveket lehet nyomtatni. Mennyi küzdelembe és vitába került, amíg a könyvnyomtatás általánossá lett. Mainzban Schaffernek, Gutenberg segédjének sajtóját elpusztították s maga a feltaláló 1467-ben elhagyatva, elfeledve halt meg. Milyen háborúságot okozott a londoni Times (olv. tájmsz) című újság által használatba vett első gyorsajtó még 1814-ben is.

A lőpor feltalálójaként Schwarz Berthold szerzetest szokták emlegetni, aki 1300—1350 körül élt Freiburgban, de valószínű, hogy ő csak a lőpor szemesítését találta fel, mert a lőpor főalkatrészeit a kínaiak és indusok már a legrégebbi előkorban ismerték. A salétrom, szén és kén keverékét tűzijátékokra használták föl s hadi célokra tűzokádó csöveket készítettek. Történelmi feljegyzések szerint Európában 1324-ben használták először a puskaport hadi célokra. A feltalálót állítólag saját találásmánya röpitette levegőbe, de a XV. századtól kezdve a lőfegyverek használata mind általánossabbá váltak.

A földgömb lapultságát Richer francia tudós vette észre, akit a francia akadémia Cayennebe (olv. Kajaen a délamerikai Guayanában) küldött 1671-ben, hogy ott tudományos megfigyeléseket végezzen. A tudós megfigyelte, hogy kitűnő ingaórája, melyet Párizsból vitt magával, naponta két percet késett. Párizsba visszatérve pedig ugyanannyit sietett. Az ingát kellett tehát hol megrövidíteni, hol meghosszabbítani, hogy az óra pontosan járjon, ami annyit jelent, hogy a másodperc inga (olyan inga, amely minden másodpercben egy-egy lengést végez) hossza a földrajzi szélesség különböző foka szerint változik. A jelenség okát abban találta, hogy a föld alakja nem szabályos gömbölyű, hanem az egyenlítőnél kidomborodik, a sarkoknál pedig belapul. Ezt az akadémikusok nem hitték s Richert kinevezték.

Watt János, a gőzgép tökéletesítője, 1736-ban született Skóciában s hosszú kísérletezés után sikerült

megszerkeszteni az egyszerű gőzgépet, amelynél a gőz a dugattyút csak egy irányba mozgatta. (1775) Gőzgépet hamarosan tökéletesítették és Stephenson György angol mérnök 1814-ben pedig már az első használható gőzmozdonyt is megszerkesztette. Szakértő mérnöktársai kiszámították, hogy a lokomotívnak lehetetlen lesz elindulnia, mert a kerekek folyton csak egy helyen forognak majd. Az első, általános forgalomra szánt vasút Stockton és Darlington között 1825-ben már javában közlekedett, amikor Aragón, hírneves francia csillagász és fizikus, a francia képviselőházban dörgedelmes beszédet mondott a vasutak ellen, arra hivatkozván, hogy a fuvarosok három milliót keresnek évenként s ha vasút lesz, csak egy milliót fognak keresni. Thiers (ejtsd Tyier) a harmadik köztársaság elnöke (1871), is úgy nyilatkozott fiatalabb képviselő korában, hogy a vasút az utasok szállításában előnyös s Párizs közelében rövid vonalak építése megokolt, de hosszú vonalakra nincsen szükség.

A gőzhajó feltalálása Fulton Róbert nevéhez fűződik, aki amerikai festő és technikus volt s 1803-ban. Párizsban bocsátott a Szajnára egy kis gőzhajót, amely víz ellen óránként háromnegyed mérföldet haladt. Érdeklődést még sem tudott kelteni s maga Napoleon császár sem vett róla tudomást. Visszament tehát Amerikába s 1807-ben indította útnak „Clermont“ nevű gőzhajóját, amely negyvenhét méter hosszú volt és 3200 mázsá terhet bírt el. Fulton a bámész tömeg hahotája közben lépett hajójára s mikor az hamarosan megállott, a kacagás még viharosabbá vált. Mikor azonban a hibát kijavította és hajója nekivágott a tenger habjainak, megszűnt a nevetés, de azért még sokáig őrlt agy szüleményének tartották.

Mikor Galvani olasz természettudós 1791-ben egy zivataros napon észrevette, hogy anatómiai kísérleteihez használt békacombok a vaskélyen — ahová azokat kiakasztotta — mozogni kezdenek, felfedezte azt a villanyáramot, (melyet nevééről galván áramnak neveznek) ami egy új tudományág alapja lett. Kinevezték érte, mire így fakadt ki: „Bölcsék és ostobák két oldalról támadnak s a békák táncmesterének csúfolnak, pedig tudom, hogy új természeti törvényt fedeztem fel.“

Franklin Benjámín (1706—1790) amerikai államférfi és tudós a villamosság terén végzett kutatásai közben találta fel a villámhárítót (1747) amikor erről Londonban felolvasást tartott s magyarázni kezdte, hogy a légkör elektromosságát vasrúd és vasdrót segítségével a földbe lehet levezetni, a közönség olyan nevetésbe tört ki, hogy nem fejezhette be előadását.

Ohm Györgyöt (1787—1854), a híres német fizikust, az elektrotechnika atyjának nevezik, mégis egész életében bolondnak tartották.

A villamos távíró feltalálója (1837) Steinheil müncheni tanár társaival együtt csak gúnyolódást aratott, mikor pedig 1853-ban az angol és amerikai lapok arról kezdtek írni, hogy Európa és Amerika között tenger alatti kábelt kell fektetni, Franciaország legelső mérnöki tekintélye, Babinet, azt írta, hogy ez a terv komolytalan, mert a villamos áram elmélete kétségtelenné teszi, hogy az ilyen áramátvitel lehetetlen.

Semmelweis Ignác pesti orvostanár (1818—1865), a gyermekágyi láz fertőző voltának világhírű felfedezője, éppen kortársai részéről talált olyan nagyfokú ellenzésre, mely lelki egyensúlyát megzavarta.

A repülés tudományos kérdéseinek tanulmányozására a porosz kormány 1872-ben bizottságot küldött ki, amelyben Helmholtz, híres fizikus azt vitatta, hogy az ember soha, semmiféle gépezet segítségével sem tudja

saját súlyát a levegőbe emelni. Launhardt, a hannoveri műegyetem rektora hallgatóit arra intette, hogy ne vesződjenek az automobilon tervezésével, mert soha senki sem fog használható gépkocsit szerkeszteni. És íme, az új kor embere mégis gépkocsin száguld, a felhők között repül.

Az emberiség hálával adózik azok emlékének, akik mindenre megtanították, akiknek azonban kortársaik többnyire meg nem értéssel és gúnyjal fizettek. Természetesen nem csak a természettudományos igazságok és a gépek felfedezőinek kellett szenvedniük igazságukért és tanáikért, hanem úgyszólván mindenkinek, aki bármely téren — legyen az művészet, erkölcs, szellem tudomány — új és előrevivő tanokra akarta megtanítani az emberiséget. Erre számtalan esetet találunk a történelemben s általában véve azt lehet mondani, hogy az emberiség tanítói igen sokat szenvedtek kortársaik meg nem értésétől és ellenséges indulataitól. Erre legnagyobb példa az, hogy magának az emberiség Megváltójának is keresztfán kellett meghalnia... Mindezt alaposan meggondolva óvatossá kell lenni azokkal szemben, akik minden új találmány, a gondolat minden haladása ellen a régi tekintélyekre hivatkoznak. A haladás nem a régi, tisztelt tanok és tekintélyek ellen irányul, hanem az emberi élet fejlődését, a tudomány előbbrejutását szolgálja s ezért tiszteletet, megbecsülést érdemel és minden esetben győz — előbb vagy utóbb azokkal szemben, akik el akarják fojtani. S azok, akik az új meg nem értett tanokat hirdetik, ép azért viselnek szívesen minden gúnyt és megvetést, mert tudják, hogy egy jobb jövőért dolgoznak és ez erő, kitartást ad nekik.

Világ folyása.

Károlyi miniszterelnök vasárnap kijelentette, hogy a téli kilakoltatásokat felfüggeszti, a főváros pedig megismétli a készpénzsegélyezési inszégakciót.

A 46-os villamos beleszaladt a 8-asba a Nyugati pályaudvar mellett. Vasárnap délelőtt a Podmaniczky-utca és Kármán-utca sarkán villamosszerencsétlenség történt. A 46-os villamos ezen a ponton kanyarodik át a nyugati pályaudvar mellett levő végállomásra és a sínek kereszteződésénél találkozik a városliget felé haladó 8-as villamossal. Délelőtt 10 órakor egy két kocsi-ból álló zsúfolt 8-as villamos érkezett a körút felől és ugyanekkor tartott a Nyugati felé az ellenkező irányból egy 46-os kocsi. A 46-os vezetője a 8-as elhaladása után akart bekanyarodni a pályaudvar mellett futó sínpárra, azonban rosszul fékezett és teljes erővel belefutott a 8-as pótkocsijába. A végállomás körül várakozó közönség rémülten látta, hogy a 8-as pótkocsija az összeütközés következtében valósággal összelapul, ablakai csörömpölve hullanak a kövezetre és a kocsiba ülők segítségért sikoltoznak. A 46-os, amelynek fékje az összeütközés pillanatában elromlott, maga előtt tolt a pótkocsit, amelyet motoros kocsija az ellenkező irányba húzott és csak nagynehezen sikerült a két villamost megállítani. A 8-as pótkocsijából ekkorra már csak romhalmaz maradt, belsejében pozdorjává tört padok közt jajveszkeltek a sebesültek.

A szerencsétlenségnél a kocsi nyolc utasa és kalauza sebesült meg.

Nem halasztják el a borárostéri hid építését. Az egyik estilap azt a hírt közölte, hogy a borárostéri

hid építését elhalasztották. Illetékes helyen azt a felvilágosítást adták, hogy ez a hír nem felel meg a valóságnak. A hid felső szerkezetének alkatrészei már készülnek is a diósgyőri vasgyárban. Mindössze az történt, hogy az alapépítményre vonatkozó árlejtést semmisítették meg, ami azonban a hid építésében halasztást nem jelent, mert az alapépítési munkák tavasz előtt úgysem volnának megkezdhetők.

II. Vilmos, a volt német császár betegsége. Párizsból jelentik, hogy Vilmos volt császár betegsége aggodalomra ad okot. A császárt halálfelelem gyöttri és sűrűn emlegeti, hogy német földön akar meghalni. A császár visszatérésének ügyében emiatt tárgyalások kezdődtek a holland és német birodalmi kormány, a német kormány azonban elutasította a kérést, mert a visszatérés súlyos bonyadalmakra vezethetne.

Rothermere lord ajándéka. A magyar nemzet gyásza és fájdalma, a magyar sorstragédia a világ nagyjai közül senkire sem hatott oly megrendítően, mint Rothermere lordra, a magyar nép nemeslelkű barátjára, aki évek óta őszinte önzetlenséggel és szívós kitartással küzd az eltiport magyarság igazáért. A magyar nemzet sorsával való meleg együttérzésnek ismét szép tanujelét adta Rothermere lord, amikor a trianoni gyászt és fájdalmat jelképező két gyönyörű szoborral ajándékozta meg Budapest székesfővárost és Debrecent.

Budapest a magyar gyászt, Debrecen a magyarság fájdalmát, csonkaságát jelképező szobrot kapta ajándékba a nemes lordtól. A szobrok fejét Rothermere lord elgondolása szerint a leghíresebb francia szobrász, Emil Guillaume mintázta egy neves magyar tragikáról. Jellemző Rothermere lord gondolkodásmódjára, hogy éppen annak a népnek a fiával készíttette el a szobrokat, amely nép vezetői a békekötések idején a legnagyobb hidegvérrel irányították a hóhér-határokat megvonó vérvörös tollat. Talán így akart elégtételt venni számunkra a magyar igazság nevében. Ily értelemben még értékebb számunkra a nemes lord nagyszerű jelképes ajándéka.

Rothermere lord megbízásából a Daily Mail műkritikusa, a magyar származású Paul Georg Konody személyesen jött el a nemes lord ajándékát a magyar városoknak felajánlani. A főváros nevében Ripka Ferenc főpolgármester, Debrecen nevében pedig dr. Vásáry István polgármester köszönte meg a megható ajándékokat.

A milánói magyarbarát olaszok üdvözölték Borah szenátort. A Magyarbarát Olaszok milánói egyesülete üdvözlő táviratot küldött a magyar igazság bátor harcosának, Borah szenátornak, a trianoni békeszerződés ellen elhangzott nyilatkozata alkalmából és abból az alkalomból, hogy az olasz kormány kiküldöttjét, Grandi külügyminisztert, olyan meleg ünneplésben részesítették Amerikában. Olaszország első „Magyarbarát Egyesülete”, a milánói „Amici dell' Ungheria” azért alakult — mondja az üdvözlő távirat —, hogy mindenben támogassa a magyarság nemes ügyét, amely egész Európa ügye és éppen ezért ennek megoldása Európa békéje, haladása és fejlődése érdekében elkerülhetetlen. Az „Amici dell' Ungheria” egyesülete hálás Szenátor urnak, amiért a magyar kérdés, a magyar békeszerződés multhatatlan és sürgős revízióját követelte, mert a milánói „Magyarbarát Olaszok” a maguk szemével is meggyőződtek a szerződés tarthatatlanságáról magyarországi tanulmányútjukon.

Az egész világ érdeklődése a két nagy nemzetközi tárgyalás megindulását várja. Mind a kettő Svájcban lesz és mind a kettő nemsokára meg fog indulni,

az összes európai államok és Észak Amerika részvételel.

Az egyiket Genfben fogják tartani s ez a leszerelés kérdését fogja tárgyalni. Tudvalevő dolog, hogy a világháborút befejező ú. n. békeszerződések meghatározták azt, hogy a „vesztes“ központi hatalmaknak mennyi katonát, illetve hadsereget szabad tartani. Azonban a háborút „nyert“ országok — Francia-, Angol-, Olaszország, Amerika, annál jobban fegyverkeztek a világháború óta is és óriási vagyonokat költöttek erre a célra.

A genfi tárgyalásoknak az lesz a kiindulási pontja, hogy állapodjanak meg az országok abban, hogy leszerelemek s csak egy közösen megállapított nagyságú hadsereget fognak valamennyien tartani. Ennek két előnye lenne. Először is megszűnnék a népek között levő óriási igazságtalanság, mely a békeszerződések eredménye és mely csak táplálja az elkeseredést és minden egyéb baj forrása. Másrészt azonban megszűnnék az egyes országoknak az a rettenetes sok kiadása is, melyet eddig a hadseregek tartására fordítottak s ezáltal felszabadulnának nagy pénzösszegek, amelyeket ezentúl munkáltatásra, segélyezésre s egyéb hasznos célra lehetne majd fordítani. Érthető tehát, hogy minden jóakarátú ember nagy türelmetlenséggel várja a genfi leszereelési tanácskozások eredményét.

A második nemzetközi tanácskozás, melyet Svájcnak Lózzann nevű városában fognak megtartani, hasonlóan fontos kérdések körül forog. A „Bizalom“ két évvel ezelőtt megírta, hogy Párizsban és Hágában, mely nehéz tárgyalások folynak arra nézve, hogy a világháború vesztes felei mennyi „hadisarcot“, — mint ma nevezik „jóvátételt“ — fizessenek a győzőknek; mikor és milyen részletekben? A két év előtti párizsi és hágai tárgyalások csak végső befejezései voltak egy kb. 12 évig húzódó alkudozásnak, mely ezeken a tárgyalásokon végső megállapodásokra vezetett. . .

Am már 1931. év tavaszán kiderült, hogy Németország nem bírja ezeket a jóvátételi összegeket fizetni s maga Hoover, az északamerikai egyesült államok elnöke kérte a többi győző hatalmakat, hogy adjanak Németországnak 1 évi haladékot. . . Ez meg is történt, de nem bizonyult elég segítségnek. Németországban tovább nőtt a nyomor, kétségbeesés, munkanélküliség. Németország szerencsétlen viszonyai persze a többi országokra is áterjednek, úgy hogy ma egész Európa, de még Észak Amerika is, a legrosszabb helyzetben van. (A munkanélküliek száma az egész világon ma kb. annyi, mint amennyi katona állott fegyverben, a háború 4 éve alatt.)

A viszonyok odáig romlottak már, hogy 2 héttel ezelőtt Brüning, német kancellár kijelentette, hogy Németország nem csak ebben az évben, hanem egyáltalán nem tud jóvátételt fizetni. . .

Miután a „győző“ országok is nagy bajban vannak s egymásnak különböző háborús adósságokkal tartoznak, Amerika vezetésével összehívtak egy tanácskozást Lózzannban, ahol azt akarják megbeszélni: mi történjék a jóvátétel kérdésével?

Persze az egész jobb érzésű emberiség azt várná a győzőktől, hogy mondjanak le végképpen a jóvátételi összegekről s így egyszeribe nagyot javulna az egész világ helyzete. De sajnos ezt a nemes és okos cselekedetet alighanem meg fogja akadályozni a „győző“ népek kapzsisága és rövidlátó önzése.

A „Bizalom“ a tanácskozások folyásáról és eredményéről híreket fog közölni.

Láthatatlan ember.

Irta: *Gárdonyi Géza.*

Történeti regény (Szemelvények.)

ELŐSZÓ.

Amely utószónak is olvasható.

Kérdezték Konstantinápolyban, Görögország hatalmas fővárosában: ki ismeri Zétát?

Mindenki azt mondja:

— Én is.

És némelyek hozzáteszik:

— Könyvtárosa ő a császárnak, és barátja a jeles Priszkosznak. Bölcs és becsületes ember. A szíve arany.

Hát én volnék az a Zéta. S bizony mondom: nem ismer engem senki. Igaz, hogy könyvtárosa vagyok a császárnak, és hogy Priszkosz szeret engem, de bölcs ember nem vagyok. A becsületem se folt nélkül való.

Életem történetét megírtam ebben a könyvemben, mintha gyónnék. A bölcsességemet is megíthetik ebből, vagyis a bolondságomat, amelynél nagyobbat ember még nem követett el ezen a világon.

S ha ezt a könyvet elolvasták azután mondják meg az emberek, hogy ismertek-e engem? Dehogy ismertek! Az állatok ismerik egymást, az ember nem. Még Dsidisia sem ismer engem, pedig feleségem és őrző angyalom, s nyitva előtte fiókom és szívem egyaránt. De azért nem ismer. Az embernek csak az arca ismerhető, de az arca nem ő. Ő az arca mögött van. Láthatatlan.

I.

Zéta rabszolga gyermekkorá s kora ifjúsága.

Tizenkét esztendő voltam, mikor apám eladott. Rabszolgának. Mint ahogy a csirkét eladják, vagy az ebköllyket, vagy a számarcsikót. Nem panaszlom: sirva cselekedtem.

Trákiában laktunk, a kelet-római birodalomban, és adóért sanyarták. Abban az időben kezdték a hunok adóját kiharogatni az emberek bőréből. A világ a hunok nevével volt tele.

— Jönnek a hunok! Hallgass! — ijesztette síró gyermekét az anyja.

— Hunokkal álmodtam, — morgott, aki kedvetlenül ébredt.

A szegény trák embernek elhajtották a marháját, hogy a hunok ne őket egyék meg.

Anyám akkoriban került a temetőbe. Hat gyermek maradt a házban meg egy tehen. Apámnak nem volt más választása, csak az, hogy vagy engem vigyen a vásárra, vagy a tehenet.

Engem vitt el.

Elhajóztunk Konstantinápolyba. Apám bemeszelt a lábamat, és fölállított a piacon a pallóra, ahol a többi rabszolga is állott.

Volt ott ilyen magam korú fiú harminc is.

Engem először egy ruhakereskedő kérdezett meg, utána egy zöld selyemkendős öregasszony. Apám tíz aranyat kért értem. Ellegyintették. Nevezték.

Azután egy tógás úr jött, büszke, nagyszál ember. Két rabszolga vert neki utat a nép közt. Attól az Apám csak két aranyat kért. Az úr megadta. . .

Apám akkor sírfafakadt és megcsókolt:

— Isten veled! Emlékezzél meg rólam, ha kedvez a szerencse. Mert azért adtalak olcsón ennek az úrnak, hogy a szerencsének mindig az útjában légy.

Soha nem láttam többé az én jó édesapámat. Az úr, aki megvett, nagyméltóságú barna ember volt. A fejét úgy forgatta, mint a sziklán ülő sas. Lábat úgy rakta, mint a trák legény húsvétkor, mikor új saruban megy a templomba.

Makszimosz volt a neve.

Ahogy hazaérkeztünk, engem először is megfürösztöttek és szép fehér ingbe öltöztettek. A derekam fekete szíjjal övezték át. Azután Makszimosz úr magához intett, és bevitt a kertjébe.

Három gyermek játszott ott egy platánfa alatt.

— No itt a rabszolgátok, — mondotta Makszimosz úr, — Teofil a neve.

A gyermekek akkora formák voltak, mint én. Kettő idősebb valamivel, az egyik fiatalabb. Hasonlítottak az apjukra, már amennyire tücsköket lehet egybeazonosítani valami bivallyal.

A tücskök örömmel szemlélték végig. Én is megvidultam. — hiszen csak játszópajtásnak keltek! Azonban csakhamar megismertem, hogy milyen pajtásnak? Hát olyan pajtásnak, mint amilyen a bárány vagy a kutyakölyök vagy a macskakölyök a vásott emberkölyöknek.

Kiállítottak célba, és citrommal dobáltak.

— Ugorj no!

Ugrottam. A játék mulatságos volt, míg el nem találtak. Azután már csak nekik volt mulatságos. Később már el is bődültem és lefeküdtem a gyepre. Akkor aztán csollánnal verték a lábam meztelenjét. Megbőszültem: rárohantam a legnagyobb fiúra, és úgy löktem egy fának, hogy a feje koppant.

A fiúk elképedtek. A legöregebb megfordult és befutott: a nevelőt hívta. Már akkor én is éreztem, hogy hibás vagyok valamennyire. De gondoltam: hívjanak bárkit, megmondom, hogy hogyan bántak velem a gonoszok!

A nevelő csakhamar ottermett. Amint megértette mi történt, elmeresztette rám a szemét.

— Uram, sirtam neki, — ezek a fiúk bántottak engem.

— Nem vagy-e rabszolga? — ordította az arcomba.

Aznaptól fogva örökös nyaggalás volt a sorsom. Ha talán elfojtom a szenvedéseim kitörését megunják, de én akkor alig tíz esztendő voltam, nem birtam mást mutatni, csak a fogam haragos fehérét. Az ellenkezésem mulattatta őket. A rabszolga haragszik! — milyen kacagtató!

A láncra kötött kutyával ingerkedik így a gyermek.

Azt nem mondhatom, hogy az apjok és anyjok előtt is cudarkodtak velem, csak mikor magunkban voltunk, vagy ha csak a többi rabszolga látta. Mennyire kivetkőzik a rabszolga az emberségéből, ott láttam. Egyik se merte őket megszólítani, sőt inkább velük nevettek.

Egyszer egy reggel gondoltam: most délelőtt van, az úriak tanulnak, és ilyenkor nincs a kertben senki. Hát lementem és lefeküdtem a gyepre, a napra. Mert a beteg állat szereti a napfényt.

Ahogy ott nyugszom, látom, hogy a kertben egy idegen kövéres úr sétál.

Csak egyedül sétált és gondolkodón. Amúgy is olyan fejfájós-homlokú ember. A ruhája tejfelszínű ünnepi tóga, nem olyan szélesszegű, mint a szenátoroké, de azért olyanféle.

Gondoltam: most már nem kelek föl. Ez nem házbeli, ez nem bánt engem.

A kövéres úr megállt előttem.

— Beteg vagy kisfiú?

Erre a jóságos hangra megeredt a könnyem.

— Óh uram, — feleltem, mintha csak apámnak panaszkodnék, — igen megvertek. És különösen a kupám fáj, és a hátam is nagyon fáj, és a lábam csupa fájdalom.

S leeresztettem a hátamról az ingemet. Csupa seb volt a testem, és két zöld az ütésektől.

S ahogy ő szótlánul nézett, gyermeki bizalommal sirtam a panaszomat tovább:

— Úgy bántak velem, mint a kutyával, de még rosszabbul. Tüzet raktak a lábamra, aztán azon nevettek. Senki se büntette meg őket. Azután mikor ott fekédtem összeverten az udvaron, ők is rám estek, rugdostak, vertek: Nesze: nesze: Kell pofon? Nesze! Óh uram, meghalok én itt ebben a házban, érzem, hogy meghalok.

Amint így sirdogálok a keserveimet, egyszercsak ottermem Makszimosz úr, és üdvözlő a vendégét.

Az is kezet nyújt, és szól:

— Nem adnád nekem ezt a kis rabszolgát?

— Szíves örömet! felelte Makszimosz. — Igen lekötölezel, ha értéktelen kis ajándékomnak tekinted.

— No úgy nem, — válaszolta a vendég, — hanem itt egy arany, hogy színe legyen a vételnél.

— Ahogy akarod, — felelte Makszimosz udvariasan.

Darabig a kertben járkáltak még és beszélgettek. Azután a kövér úr kézen fogott, és elvitt magával három-négy utcán át egy kétemeletes kis házba. Csak ház, de szép, s az alsó harmada mégis kőből épült.

Azt a napot soha el nem felejttem. S az én jó megmentőm, Priszkosz rétor volt.

Magányosan élt a ház alsófelében a könyvei és írásai között, csupán egy ősz görög asszony volt a gondozója. Az az asszony föl vitt engem a második emeletre. Ágyba fektetett és olajjal kent be fejemtől sarkamig.

Mikor teljesen felépültem, Priszkosz két öltözet ruhát csináltatott nekem. Az egyik ünnepi, gyapjúból szőtt fehér ruha volt, zöld selyemmel szegett. A másik köznapi ruha, közönséges vászonból való.

Reggelenként az asszonynak segitettem a bevásárlásban, azután iskolába mentem. Délután a szebbik ruhát öltöttem magamra, és a császári palotába kísértem el a gazdámat. Többnyire papirostekercseket vittem utána a hónom alatt. De milyen büszkén vittem!

A gazdám jó ember volt. Néha meg is simogatott és megveregette az arcomat. Néha tréfából Zétának nevezett. Aztán hogy ez az asszony is hallotta, ő is Zétának hitt. Utoljára rajtam maradt a Zéta név.

Később, hogy az asszony elöregedett, az én dolgom is megszaporodott. Nekem kellett a gazdám ruháit tisztogatnom, a saruit festenem. Én jártam a piacra, a boltba. Az én dolgom volt a lámpás megtöltése, a söprés, porolás, mosogatás is. S én minden dolgott szívesen teljesítettem.

A gazdám évről-évre jobban kedvelt. S különösen azért, hogy a könyveit, iratait érdeklődéssel gondoztam, porolgtattam, tisztítottam. A tanítóm figyelmeztette egyszer, hogy valami ritka erős az emlékezőtehetségem. Az uram megpróbált: elolvasott előttem két sort Homeroszból. Aztán négy sort, aztán hat sort. Elmondtam neki hibátlanul. Magam sem tudom, hogyan van, de a szavak úgy beleragadnak az elmembe, hogy amit figyelemmel hallok vagy olvasok, azt többé el nem felejttem. Már a harmadik esztendőben másolásokra fogott.

Nagy javamra vált az. A császári könyvtárban csupa tanult ember másolt. Sok jó tanáccsal segitettek azok nekem, s a beszélgetéseikből is sokat tanultam.

Tőlük tudtam meg azt is, hogy a rabszolgának a nyolcadik évi rabság után szabadsága szakad. De van olyan rabszolga is, amelyik örökre leván kötve az urához. Én nem tudtam, hogy melyik rendbe tartozom, s nem is kívántam elszakadni a gazdámtól.

A lefolyt nyolc éven igen összeszoktunk. A gazdám akkor már nemcsak a szolgálataimért szeretett, hanem azért is, mert filozófiai és történelmi témákról is beszélgethettem velem. Ismertem Plátót, Arisztoteleszt, Herodotoszt, Plutarchost, Szvetonioszt, a filozófusokat, grammatikusokat, kicsiben-nagyjában minden tudományt ismertem. A gazdám mindig tőlem kérte írásközből a helyneveket, a dátumokat, az évszámokat. A császári levéltárban is én lettem lassankint az eleven kalendárium, a földrajzi szótár és a névlajstrom.

Egy reggel különös nekem, hogy a gazdám nem szól. Én szoktam őt beretválni, és én szolgáltam be a reggelijét is. Akkőzbe mindig elmondta, mit álmódott, s bár egyikünk se hitt az álmok jelentésében, mind a ketten találgattuk, hogy ugyan mit jelent?

Hát mondom: egy kora tavaszi napon nem szól hozzám semmit. Már a reggeli tejet is betettem az asztalára, és szokás szerint megkérdeztem:

— Hogy aludtál uram? Mit álmódtál az éjjel?

De erre se felelt. Néha rám pillantott és gondolkodó volt a tekintete, szinte szomorú.

— Mi lelhetett? — fűnődtem magamban, — hibáztam volna valamiben? Soha nem mulasztottam én el semmit a dolgaimban.

Végre megszólalt:

— Mennyi a pénzünk Zéta?

— Mind tegnap, uram: hetvenöt szolidus, és háromszázharom szesztercius.

— És a vörös bőrczacskóban?

— Kilencvenhat szolidus, vagyis egy fontnyi arannyal valamivel több.

Az a bőrczacskó külön fülkében rejtett. Egy fából faragott Jézus-fej volt az elfödője.

Arról a zacskóról azt mondta egyszer a gazdám, hogy tartozik egy embernek, azé. A nevét nem mondta, és én nem is kérdeztem. A pénzt különben mindig én tartottam számon.

— Add ide a vörös bőrczacskót, — intett bágyadtan. — Tégy még hozzá négy aranyat, hogy legyen száz.

Oda tettem neki a pénzt az asztalra.

Gondolkodva sétált föl és alá a szobában. Én az ajtó mellett álltam, és nyugtalanul vártam: mi a hiba a pénzek körül? Akkor már nem volt kövéres s ha kedvetlenítette valami, mély ráncok verődtek amúgy is fejféjáján barázdált homlokára.

Egyszer aztán megállt, és rámnéz:

— Zéta fiam, tudod-e mi nap van ma?

— Szombat, — feleltem készségesen, — április 3-ika.

Ezen a napon alapította Antiókia városát Szeleukusz Nikátor. Ezen a napon kezdődött Nagy Heródes fiainak az uralkodása. És ezen a napon halt meg némelyek szerint, a mi urunk: Jézus.

— Igaz, — bólintott rá Priszkosz.

És keresztet vetett magára. Tovább sétálgatott a szobában.

Aztán megint megállt.

— Ott van a naplóm között a 440-ik év. Törd fel a pecsétet, és nyiss rá április 3-ra. Olvasd el.

Kivettem a kis irat csomót. Levertem róla a port. Fölbontottam és olvastam liangosan:

„Reggel a császár hivatott magához. Hosszan tanácskoztunk a margusi békekötésen. A hunok királyára

ugyan nem kötés, csak reánk, mireánk! Jaj ennek az országnak, ha az a barbár felénk fordítja a lova fejét. Délután Makszimoszhoz mentem. Ott egy kis rabszolgát találtam. Embertelenül bántak vele. Magamhoz váltottam. A neve Theofilus.”

A hangom elhaltuk az utolsó sorokon. Zavarodottan néztem a gazdámra.

— Ma nyolc éve ennek, — nézet rám Priszkosz nedves szemmel, — szabad vagy.

Mintha mellbe vágta volna, — de angyal kezével. Csak néztem nyitogattam a szememet: ébren vagyok-e?

Priszkosz fölvette a bőrczacskót:

— Ime, ezt neked raktam félre. Mától fogva süveget viselhetsz, házasodhatol, magad ura lehetsz, vagy beállhatsz katonának. Mától fogva csak annak köszönsz, akinek akarsz.

A szemem könnybe lábadt.

— Oh jó uram! — rebegtem térdre esve, — ne küldj el engem! Ne adj nekem pénzt! Hadd maradjak, ahogyan voltunk!

— Kelj föl, — pillogott az öreg elérékenyülten. Jól van no...

Valami szépet akart mondani, láttam a szemérlő meg az ajka mozgásáról, de csak mosolygott és pislogott, és a fejét csóválgatta:

— Hát ilyen bolond ember vagy te?

Könnyezve feleltem:

— Neked köszönhetem, uram, hogy kiemeltél az állati sorból! Neked köszönhetem, hogy világossága van az értelmemnek. Nem korbáccsal neveltél, hanem jó szívvel. Szép ruhába járattál, asztalodhoz ültettél, S nem te tanítottál-e arra, hogy az ember csak a szívével érdekelheti meg az ember nevét?

(Folyt. köv.)

Szerkesztői üzenetek.

Felhívjuk olvasóink figyelmét arra, hogy a mai számunkban egy gyönyörű s igen híres regényt kezdünk közölni, melyet szíveségből bocsátottak át a Bizalomnak. Ez a regény, Atilla hun fejedelem idejében játszik. A hunok testvér nemzet volt a magyarral és néhány száz évvel a magyarok előtt jött ki Ázsiából s a mai Magyarország területén birodalmat alapított. Atilla, ki — a monda szerint — Istentől csodálatos módon legyőzhetetlen kardot kapott, állott e birodalom élére s mint csodálatos, emberfeletti hadvezér legyőzte ugyszólván az egész akkori világot. A népek „Isten ostorának” nevezték őt, s rettegtek tőle s csodálták őt... A regény egy görög emberről Zétáról szól, ki Görögországból Atillához kerül s a hun nép életében részt vesz s a legnagyobb megpróbáltatásokon, a legcsodálatosabb élményeken megy keresztül...

Felelős szerkesztő és kiadó:

N. GÖLLNER MÁRIA.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

FOGHÁZMISSZIÓ HELYISÉGE

Budapest, V., Markó-utca 16., III. emelet 28.